

Pars prima de vniuerso

Utrum omnia per verbum simul creata sunt

I quis autem querat quomodo non cum ipsa prolatione homini ubi omnia simul et facta sunt cum ex verbo et per verbum tanquam causa efficiens et sufficiens omnia facta sunt. Ratione quod non omnia simul effici poterunt. licet simul dici poterint. imo reuera dicta fuerint. Simul tamen omnia fieri non poterunt tu ei et pater tuus atque mater simul fieri non potuistis. Si autem neque pullus et ouis ex quo generandus erat ipse. Eodem modo neque semine et id quod generandum erat ex semine et in exemplis etiam quod promissi manifestum est. Et si enim uno verbo impetur expugnatio urbis et propter hoc omnia quod ad eiusdem expugnationem faciunt non tamen omnia illa simul fieri possunt. Scire etiam debes quod creator benedictus non aliter dixit res fieri quoniam facte sunt imo dixit vnum quodque fieri suo tempore ordine et loco sicut et tu non cogitas omnia scribi simul quod scribis. sed vnum quodque suo ordine scribis et etiam cum cogitas in vniuersali scribere librum non cogitas ipsum scribere totum simul sed particulatum et ordinatum et hoc vnum quodque et artificio sic se habet. Quoties igitur creator sapientissimus ut dixit omnipotentissimo verbo suo nec cogitauit ineffabili cogitatu suo omnia fieri simul. Sed magis ordine quo congruebat eis esse et fieri. Similiter et tempore.

Utrum creator meliores cernere potuerit quam creauerit.

Uideret autem aliquis. vtrum meliores potuit res facere vel creare quam fecerit vel creauerit quod si potuit. quod igitur causa restrinxit largitatem bonitatis eius et arctauit ad hanc mensuram bonitatis in qua res create sunt Si vero non potuit hoc est longe maius inconueniens hoc ei est ponere finem tam eius bonitatem quam potentiam. Donum enim maximum ex largitate alicuius precedere potest si finitum est. finitum esse videtur indicare largitatem. Similiter et opus se habet ad potentiam. hoc igitur est dicere quod tota se effuderit diuina largitas in dando quod dedit rebus creatis cum nihil maius aut melius eis dare potuit. Debes igitur hic scire quia quasdam res quantum erat de amplitudine ac copiositate potentie sue maiores et meliores quam creauit creare potuit sed ille non erant receptibiles maioris bonitatis aut meliores creabiles. Sic forte luna non potuit creari luminosa quemadmodum neque terra. Non enim terra erat si luminosa esset neque luna. luna esset si luminosa creata esset. neque asinus asinus

esset. Si deus ipsum animal rationale effecisset neque pulchrum. pulchrum esset si magnitudinem ceti vel elephantis creator eidem dedisset. Amplius. ipse res inuicem tales imutationes sustinere non possunt. Si enim fecisset homines ad magnitudinem solis tota terra non sufficeret illi ad habitationem neque omnes fruges et fructus illius ad alimenta neque omnes lanae et lina ad vestimenta eiusdem. et ita homini facile est tibi videre in alijs animalibus quod nullo modo se inuicem pati possent Si enim fecisset serpentes ad istam elephantorum et cetera talia eos animalia sustineret. Si autem et si muscas in magnitudine a glari tota habitatio aeris quod volucibus deputata est muscis solis occupata esset et repleta. Manifestum igitur est tibi ex hijs quod creator sapientissimus et optimus sic temperauit omnia. id est modis seu vniuersum et sic moderatum est singulis generibus et speciebus quantitates et paruitates earum ut se inuicem non solum paterentur sed etiam adiungerentur et salua esse possent atque saluari in finem. id est in ipso omni siue modo. Quod si dixerit quod quia non decuit infinitam potentiam creatoris infinitas quod bonitatem ipsius immensamque diuicias bonitatis eiusdem tam modica creasse omnia quod creauit neque celos neque modum ipsum. quoniam potius decem fuit inconuenienter maiorem modum. celos quod si creasse et per magnitudinem illa homines et cetera animalia in mundo magnos creasse. hic ergo reminisci debes quod corpora et animalia nec creari poterunt infinita neque esse alibi ei didicisti omne corpus et corporeum ex necessitate esse finitum Quod igitur ex necessitate finita creari et esse ea optuit ista questio eadem esset si longe maiora quam sunt creasset omnia creator quantumtuncque enim maiora ea creasset finita cum esset et propter hoc se queri posset cur non maiora ea creasset. Non fuit igitur ista mensura magnitudinis et aliorum in rebus creatis ex defectu vel potentie vel bonitatis quod esset apud creatorem Sed res ipse sicut pauci exemplis ostendi tibi hanc mensuram potius requirebant quamquam veracissime dici possent quod per electionem et prouidentiam sapientissimi datoris in hijs mensuris et dispositionibus create sunt res. celum et omni creatum est et celi alij quantum decuit et rebusque utilitas creationis ipsius que reuera multiplex est ut etiam sapientissimis in explicabilis. De sole vero illud ad presens cito quia forte celo suo nec debuit nec potuit esse. neque sol maior neque alius quemadmodum vides in corpore vnius animalis quod non potest absque perturbatione nostre ipsius vel forte subuersione corporis maior esse aut aliud duo enim corda forte